

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri pop. — Naročnina znaša: za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K in za en mesec 2 K. — Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamične številke po 6 stot. (3 nč.); izven Trsta pa po 8 st. Telefon številka 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, ošmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd., se računajo po pogodbi. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo v ulici Molin piccolo št. 3. II. nadstr. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna: ulica Carintia št. 12.

Krvava tragedija v Belemgradu. — Kralj Aleksander in kraljica Draga umorjena! Tudi nekateri ministri ustreljeni!

Nad Srbijo je krvavo zažarelo. Bogata na krvi, nesreči, robstvu in trpljenju je zgodovina junškega naroda srbskega. In v noči med sredo in četrtkom je ta narod, gnan v to po nesrečnih političnih razmerah, usiljenih mu od neprijateljev, zopet napisal s krvjo jedno novo stran v zgodovino svojo!

Vladarake hiše Obronovičev ni več. Si novi se morajo pokoriti za grehe očetov! Žalostna je bila ostalina očetova, izpod nje tiže se ni mogel rešiti tudi sin — konec dinastiji Obronovičev je tako veletragičen, tako grozen, da ima le malo vrstnikov v zgodovini narodov in držav.

Čitatelji najdejo tu doli brzojavna poročila, kolikor smo jih prejeli včeraj in minolo noč. Daljše vesti pričakujemo v večernem izdanju.

Toda predno pričnemo s poročili, veže nas srec, da bratalemu, izmučenemu narodu srbskemu izrečemo svoje kipeče sočutje iz dna duše.

Dobri Bog daj, da mu iz tragedije, ki se je izvršila v noči med sredo in četrtkom, vzklije boljša, lepša, cvetoča slovanska bodočnost!

Umorjeni kralj Aleksander je bil rojen dne 14. avgusta 1876. iz zakona pok. kralja Milana s kraljico Natalijo. Bil je deležen skrbne vzgoje. Ko je bilo leta 1888. prišlo do akutnega spora med Milanom in Natalijo, je ta poslednja vzela 12-letnega sinčka s seboj v Wiesbaden, ali nemške oblasti so vstregle zahtevi pok. kralja Milana in so dečka siloma odvzele materi in ga odpotale očetu v Beligrad. Tedaj se je politika Milanova gibal v strujah, prijaznih Avstro-Ogrski, dočim so bile simpatije kraljice Natalije odločeno na strani Rusije. Ker se je kralj Milan odpovedal vladarstvu, videči, da le na ta način reši dinastijo Obronovičev, je prišel mladi Aleksander dne 6. marca 1889. na kraljevi prestol. V kralja maziljen je bil dne 2. julija 1889. Ker pa mu je bilo tedaj le nekaj nad 12 let in je bil torej še mladoleten, je bilo imenovano regentstvo, ki je vladalo v njegovem imenu. To regentstvo je bilo sestavljeno iz treh regentov, ki so bili: Ristić, Belimarković in Protić. Ali ni minulo še jedno leto ko se je mladi kralj — pred ustavno določenim časom samovlastno proglasil polnoletnim in je odstavil regentstvo.

To je bil prvi ustavni in državni prevrat mladega kralja, kateremu so sledili razni drugi. Sploh je bil sedaj ubiti kralj Aleksander jako nestalen in nepreračunljiv temperament. Posledica temu kraljevemu temperamentu je bila, da so bila v Srbiji državna, ustavna, parlamentarna in dvorna presenečenja na dnevnem redu. Iz nobene druge države ni došlo razmeroma v svet toliko senzacij, kakor ravno iz nesrečne Srbije. Narod srbski in njegova domovina kar nista mogla priti do mirnega razvoja. Nobeno ministerstvo se ni moglo dlje časa vzdržati in politično pozorišče v Srbiji se je menjavalo od hipa do hipa. Tako je razsulo napredovalo neprestano in odnosi so postajali žalostnejši od dne do dne.

Vsporedno s političnim razsulo je napredovalo tudi finančno razsulo. Ista Srbija, ki je bila še pred nekoliko leti brez jednega novčiča dolga, se je bolj in bolj pogrezala v državne dolgove. A radi nestalnosti razmer je tudi izgubljala kredit, tako, da so morali nje finančni ministri premagovati največje težave, kadar so hoteli najeti kako novo posojilo. A v tako potrebo so srbski

ministri prihajali večkrat, ker je pokojni Milan bil neizprosno v svojih zahtevah, da mora nesrečni narod pokrivati troške za njegovo razkošno življenje.

Nesreča za Srbijo pa je bila ta, da je imel Milan svojega sina tako v oblasti in da je znal pritiskati nazaj v tem zmislu, da so bile vedno na oblasti kreature, ki niso imele usmiljenja z narodom, marveč so bile slepe na uslugo vsaki zahtevi Milanovi. In te kreature so znale tako upljevati tudi na skupščino, oziroma pritiskati o volitvah, da se tudi skupščina ni nikdar rešila uprla zahtevam Milana.

Kar je bilo poštenega, je bilo zgubljeno. Kdor se je drznil oglašati s svarilom, da po tej poti drvi Srbija v pogubo, moral je trpeti proganjanje in plačilo za njegovo pštenje in njegov patrijstizem je dobil v ječah! Dušila se je vsaka svobodna beseda in svoboda tiska Srbija ni več poznala. Narod je trpel in zdelo se je, kakor da je izgubil vsako odporno silo in življensko moč in kakor da se je resignirano udal v svojo usodo.

Toda nesreča Srbije niso bile le nemisne denarne zahteve Milanove, ampak ta nesrečni moč je ostavil Srbiji še drugo žalostno zapuščino politične naravi: Srbija je zašla po njegovem uplivu, oziroma radi večjih finančnih zadreg Milanovih, p polnočno pod pritisk nemške in madjarske politike. A ta politika, vedno proračunjena na uničevanje slovanskih narodov, je tudi sistematično rušila moči Srbije in neizprosno gnala narod srbski v moralno in gospodarsko pogubo.

Tako je menila nemško-madjarska diplomacija, da je Srbija postala definitivno njena domena in da se narod srbski ne reši več iz jarma tujinstva. Ali Bog pravični čuva slovanske narode! Dobri genij slovanstva ne dopušča, da Srbija in nje narod propadeta. Narod se je vzdramil, njega najbolji možje so nastopili.

Mera nesreče je bila polna in prekipelo je: došlo je do tega, kar se je dogodilo v kraljevem dvoreu v Belemgradu v noči med 10—11. junijem.

Kdo bi mogel ugibati o posledicah, ki utegnejo nastati po teh dogodkih! To jedno pa lahko rečemo že danes, ko nam — saj smo ljudje s čutečim človeškim srcem — pretrajajo dušo krvavi dogodki v Belemgradu in ko nam pretresa dušo sočutje do žrtev tolikih grehov, ki so jih tudi drugi zakrivali v nesrečo Srbije, to torej zakličemo lahko v tega trenutku vsem onim, ki hočejo varovati monarhiški princip: **glejte grozni pretresljivi izgled, kam dovaja ta princip in monarhe, ako se hoče vladati proti volji in interesom naroda!**

BELIGRAD 11. Danes je izišla proklamacija, v kateri je rečeno, da sta bila minolo noč kralj Aleksander in kraljica Draga ustreljena. Mir in red sta se ohranila. Ustava od 6. aprila 1901 stopi zopet v veljavo. Narodna skupščina se snide dne 2. junija (starega stila). Podpisani so ministri.

BELIGRAD 11. Danes je izišla nastopna proklamacija na srbski narod:

Minolo noč sta bila ustreljena kralj Aleksander in kraljica Draga. V teh resnih usodepolnih trenutkih so se združili prijatelji naše domovine in naroda in so sestavili vlado. Ko vlada sporoča to srbskemu narodu, je uverjena, da se srbski narod zbere okolo nje in da jej pomore, da se povsodi v deželi vzdrži mir in varnost. Vlada razglasa s tem, da z današnjim dnem stopi v veljavo ustava od 6. aprila 1901 z vsemi zakoni, ki so bili v veljavi do 25. marca (starega stila) tega leta. Narodna skupščina, ki je bila razpuščena s proklamacijo od 25. marca (starega stila), je sklicana v Beligrad za dan 2. junija (starega stila).

Slede podpisi ministrov.

Jovan Avakumović, ministerski predsednik; Ljubomir Kaljević, minister za vnane stvari; Stojan Protić, minister za notranje stvari; Jurij Genčić, minister za trgovino; gneral Jovan Alanačević, minister za vojno; Vjislav Veljković, minister za finance; polkovnik Aleksander Mašin, minister za javne gedbe; profesor Ljubomir Stojanović, minister za bogočastje; Ljubomir Sinković, minister za pravosodje.

BELIGRAD 3. Kolikor znano dosedaj, o bili razni kralja in kraljice ustreljeni: ministerski predsednik general Cincar-Marković, generalni adjutant general Lazar Petrović, vojni minister Milovan Petrović. **Narod je povsem mirno vsprejel dogodek. Po ulicah se vali velikanška množica naroda.** Nove ministre, ko so se vrzili na ministerstvo za notranje stvari, je narod navdušeno pozdravljaj. Trupli kralja in kraljice sti pohranjeni v konaku (v kraljevi palači). Kakor izhaja iz proklamacije, so razveljavljene vse spremembe, ki jih je bil odredil kralj Aleksander po zadnjem državnem prevratu. **Dogodek v konaku se je izvršil med 10½ in 2. uro ponoči.**

DUNAJ 11. Uredništva vseh listov so prejela danes zjutraj brzojavke iz Zemuna, ki potrjujejo tragedijo, zgodivšo se v konaku.

ZEMUN 11. Umorstvo se je zgodilo sinoči. Zarotniki so nasčkili kraljevo palačo. Ubili so 12 stražnikov, kraljevega adjutanta, enega generala in enega ministra. Za tem so udrili v kraljevo stanovanje, umorili kralja in smrtno ranili kraljico Drago. Drugi zarotniki so ubili kraljičinega brata, Nikodema Lunjevića in dve kraljičini sestri. **Vojasstvo je odkrito na strani ustaje in so proglasili princa Petra Karadjordjevića srbskim kraljem.** Konak je obkoljen od vojaštva. Kraljica Draga je še živa.

DUNAJ 11. »Neue Freie Presse« je dobila iz Zemuna poročilo, da je kraljica Draga umrla. Umorjeni so baje vsi ministri. Čin da je bil izvršen od 12 do 1 ure popoldne. Srbski odposlanstvi na Dunaju in v Berlinu niti še prejeli nobenega sporočila.

BELIGRAD 11. Novo ministerstvo objavlja komuniké, v katerem pravi, da so različni spori izzvali intervencijo vojske in konflikt, v katerem je doletela smrt kralja in kraljice. V namen, da se ohranita red in mir v deželi, so se sporazumeli zastopniki vseh političnih skupin in so sestavili provizorično vlado, da se tako vzpostavi ustavno stanje, kakor je bilo pred 25. marcem. Narodna skupščina izvrši volitev vladarja in stori nadaljne sklepe. Porčila z dežele pravijo, da se mir ni nikjer kalil. Vlada si bo prizadevala, da ohrani mir. Vlada je prepričana, da s takim postopanjem zagotovi novemu stanju stvari simpatije evropskih vlasti.

DUNAJ 11. Enoglasna poročila listov pravijo, da so se krvavi dogodki v Belemgradu izvršili med 11 uro zvečer in 2 uro popoldne. Stojni vojakov šestega pešpolka pod poveljstvom podpolkovnika Mišića je udrila v konak in je razorožila garde, na kar je bila kraljeva dvojica umorjena. Nekatera sporočila pravijo, da so kralja umorili v njegovi spalnici, a kraljico da so ubili s sekuro. Draga poročila pa trde, da sta kralj in kraljica ubežala v podstrešje, kjer sta bila umorjena.

V isti čas je bilo več ministrov, generalni adjutant Lazar Petrović in več členov kraljičine rodbine zalotenih v njih stanovanjih in pobitih. Vse ministerske palače so bile zasedene po vojaštvu. Občinstvo je izvedelo o krvavem dogodku od vojakov, ki so bili nameščeni na ulicah. Vest o dogodkih ni provzročila posebnega razburjenja. Po ulicah hodijo mladi ljudje, ki vzklikajo: **Živijo Karadjordjević! Skoro vse**

hiše so odičene zastavami. Med istimi pa ni zapaziti nobenega znaka žalovanja!

Čuje se, da se narodna skupščina snide 15. t. m., da s formalno volitvijo sankcionira po vojski izvršeno proglašenje Petra Karadjordjevića kraljem srbskim.

BELIGRAD 11. Okolo enajste ure je zagromel strel iz topa — znak, da se ima izvršiti žaloigra. Del šestega pešpolka je obkolil konak, del pa je udril v kraljevo palačo. Straže v palači so bile obnemogle proti tej sili; njihovega poveljnika, kapetana Petra Panajatičevića, so zarotniki ubili.

Zarotniki so udrili potem v spalnico kraljeve dvojice. Kralj in kraljica sta zbežala, kakor sta skočila iz postelje, iz spalnice in sta obupno begala po sobanah in potem sta pobegnili v podstrešje. Tu ju je doletela smrt. Proti dveh popoldneju sta prihitela v palačo brata kraljice, Nikodem in Nikolaj Lunjevića in — doletela ju je ista usoda.

Potem so se podali zarotniki najprej na stanovanje ministerskega predsednika Cincar-Markovića in drugih ministrov, katere so vse pomorili. Mej tem, ko so se vršili ti grozni dogodki, je vojaštvo zasedalo vse ulice, ki vodijo do konaka.

Čepice častnikov so bile že brez kokard z inicijali kralja Aleksandra. Trupli kralja in kraljice so skozi okna spustili na rjuhah doli na vrt. Taka je ena verzija. Druga pa je ta, da so ju vrgli na dvorišče.

DUNAJ 11. Govoré o dogodkih v Belemgradu izvaja »Fremdenblatt« (glasilo našega ministerstva za zunanje stvari), da se je zgražati na tem umorstvu v masi in na razmerah, ki so omogočile to umorstvo. (Morda bi bilo dobro, ako bi »Fremdenblatt« malo izprašal vest — svojih gospodarjev. Op. ured.)

Vendar da je ob sedanjih razmerah kolikor toliko tolažljivo, da se je v sebi naslednika dinastiji Obronovičev, v Petru Karadjordjeviću, našel moč, ki to krvavo začeto medvladje hitro zaključí, ki poda globoko vzburjenemu narodu podlago za novo politično življenje, ter dovede Srbijo konečno do reda in miru.

Ko je že po beligradskih zločinah hišo Obronovičev doletel tako grozen konec, nimamo mi nikakega povoda, da bi se vpirali naravnemu rešenju, pod katero je postavljena dežela. V naših prejšnjih odnosajih do hiše Karadjordjevičev ni ničesar, kar bi opravičevalo kakoršnesjebodi nasprotstvo proti istemu, kajti členi rodbine Karadjordjevičev so bili vsikdar v najboljših odnosajih s tukajšnjimi krogi. Avstro-Ogrska goji le to jedino željo, da se Srbija povzdigne do boljših odnosajev, do prijazneje bodočnosti.

BELIGRAD 11. Mesto je pod utisom strašnih dogodkov, ali prebivalstvo je povsem mirno. Listi odobrujejo dogodke in pravijo, da je dežela rešena tirana. Členi prejšnjega ministerstva, kolikor jih je še živih, so zaprti v trdnjavi. Novi ministri so držali govore do občinstva, ki jih je navdušeno aklamiralo.

»Male novine« pravijo n. pr., da je kralj Aleksander zaslužil smrt. — Vojaska godba je svirala po mestu in spremljala jo je ogromna vsklikajoča množica. — Velika gnječa je bila izlasti pred konakom. Vse hiše so odičene narodnimi barvami.

Kralj in kraljica bosta pokopana na državne stroške.

BELIGRAD 11. Prevrat se je pripravljaj že dolgo časa. Izlasti je vladalo veliko nezadovoljstvo. Izlasti pa je dogodke provzročil strah, da skupščina proglasi prestolonaslednikom kraljičinega brata Lunjevića. — Glavni voditelj zarote je bil podpolkovnik Naumović, kraljev adjutant.

Pozor čitatelji!

V današnjem večernem izdanju prinesemo slike umorjene srbske kraljeve dvojice.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAM GODNIK.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.
Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu